

EVALUERING AF BAKKEGÅRDSMODELLEN

**EN FORSØGSORDNING MELLEM
DEN SIKREDE INSTITUTION BAKKEGÅRDEN
OG STATSFÆNGSLET I JYDERUP**

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Straffuldbyrdelseskontoret
Evaluerings- og Statistikenheden
Strandgade 100, Bygning K
1401 København K

Evaluering af Bakkegårdsmodellen, 2010

SAMMENFATNING	4
BAGGRUNDEN FOR FORSØGSORDNINGEN	7
FORSØGSORDNINGEN	12
EVALUERINGSSPØRGSMÅL OG OPBYGNING AF EVALUERING	14
DEL 1 MÅLOPFYLDELSEN	16
METODISKE AFGRÆNSNINGER VEDR. DE UNGE SURROGATANBRAGTE	16
UNGE, DER IKKE ER OMFATTET AF FORSØGSORDNINGEN	17
Gennemsnitlige tider fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat	17
UNGE, DER ER OMFATTET AF FORSØGSORDNINGEN	19
Gennemsnitlige tider fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat	20
GENNEMSNITLIG LÆNGDE AF DEN MIDLERTIDIGE ANBRINGELSE JF. SFBL § 78	21
GENNEMSNITLIG LÆNGDE AF OPHOLDET PÅ DEN SIKREDE INSTITUTION EFTER FULDBYRDELSSESORDRE	23
DEL 2 PROCESSEN	26
SAGSGANGEN I PRAKSIS	26
HØRINGSSVAR	29
KENDSKABET TIL ORDNINGEN SAMT AFKLARING AF ROLLEFORDELING OG ANSVARSPLACERING	29
Politiet/anklagemyndigheden	29
De sociale myndigheder	30
Kriminalforsorgen	30
FORSØGSORDNINGENS JURIDISKE GRUNDLAG.....	31
GENERELLE BETRAGTNINGER OG ANBEFALINGER.....	32
LITTERATUR	33

Sammenfatning

Når en ung under 18 år idømmes en ubetinget fængselsstraf, skal afsoningen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, ske i en institution uden for et fængsel eller arresthus med mindre, der er afgørende hensyn, som taler imod en sådan anbringelse. Er den unge efter domsafsigelsen anbragt på en sikret social institution, vil denne anbringelse i såkaldt varetægtssurrogat derfor fortsætte, mens sagsbehandlingen vedr. en eventuel anbringelse jf. sfbl § 78, stk. 2 pågår. Denne praksis indebærer imidlertid, at fuldbyrdelsen af dommen ikke iværksættes hurtigst muligt, sådan som loven tilsiger. Desuden har det den konsekvens, at den unge ikke overgår til at blive afsoner og dermed ikke omfattes af reglerne i straffuldbyrdelsesloven. Når den unge er omfattet af reglerne i straffuldbyrdelsesloven, er der blandt andet andre regler vedr. udgang fra institutionen, og der stilles krav om, at mulighederne for en eventuel prøveløsladelse skal vurderes.

I august 2002 blev Bakkegårdsmodellen indført på forsøgsbasis netop med henblik på, at de unge dømte hurtigere opnår status som afsoner og dermed opnår de retsgarantier, der er nedfældet i straffuldbyrdelsesloven. Forsøgsordningen, der er et samarbejde mellem Statsfængslet i Jyderup og den sikrede institution Bakkegården, betyder, at de unge under 18 år, der efter dom har ophold på Bakkegården, bliver midlertidigt anbragt jf. sfbl § 78, stk. 2, mens sagsbehandlingen vedr. en eventuel varig anbringelse jf. sfbl § 78, stk. 2 pågår. Den midlertidige anbringelse træder i kraft, når den resolutionen om midlertidig anbringelse vedr. §78 forkyndes for den dømte.

Formålet med denne evaluering er at bidrage med en vurdering af, hvorvidt forsøgsordningen bør permanentgøres og udbredes til at omfatte alle unge, der er anbragt i varetægtssurrogat på en sikret institution.

I evalueringens første del undersøges det, om hovedformålet med forsøgsordningen er opnået; det vil sige om de unge, der er anbragt i varetægtssurrogat Bakkegården efter dom, overgår til at være afsonere hurtigere end de unge, der opholder sig på enten Egely, Stevnstortet, Sønderbro, Sølager, Grenen eller Koglen. Evalueringen viser, at dette formål opnås. For gruppen af unge, der er omfattet af forsøgsordningen, ophører anbringelsen i varetægtssurrogat i gennemsnit 47 dage hurtigere sammenlignet med de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen. Ses der udelukkende på de unge, der overgår til at blive afsonere, dvs. ikke bliver løsladt direkte fra den sikrede institution, opnår de unge under forsøgsordningen i gennemsnit at blive afsonere 54 dage hurtigere.

	Dage i gennemsnit fra fuldbyrdelsesordre til afslutning af varetægtssurrogat - <i>Unge, der overgår til afsoning</i>	Dage i gennemsnit fra fuldbyrdelsesordre til afslutning af varetægtssurrogat - <i>Unge, der overgår til afsoning eller løslades</i>
Dømte under 18 år, der er omfattet af forsøgsordningen	17	17
Dømte under 18 år, der ikke er omfattet af forsøgsordningen	71	64

Evalueringen viser desuden, at den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 varer 38 dage i gennemsnit, og at anbringelsen på den sikrede institution efter politiet har afgivet fuldbyrdelsesordre gennemsnitligt set er kortere for de unge på Bakkegården sammenlignet med de unge på de andre sikrede institutioner. Hvor de unge, der er anbragt på Bakkegården, i gennemsnit opholder sig på institutionen i 55 dage, efter der er afgivet fuldbyrdelsesordre, forbliver de unge på de andre sikrede institutioner i gennemsnit anbragt i 64 dage. For gruppen af unge, der efter opholdet på den sikrede institution bliver endelig anbragt jf. sfbl § 78, sker anbringelsen dog gennemsnitligt 9 dage hurtigere for de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen. For gruppen, der bliver løsladt/prøveløsladt direkte fra den sikrede institution, iværksættes denne ligeledes 7 dage hurtigere i gennemsnit for de unge, der ikke opholder sig på Bakkegården.

I evalueringens anden del undersøges processen i forsøgsordningen. Der peges i denne forbindelse på, at ikke alle vejledningens forskrifter vedr. hurtig sagsbehandling efterleves i praksis, og at den tid, det tager at iværksætte den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78, derfor må forventes at kunne nedbringes yderligere.

Til brug for vurdering af processen i forsøgsordningen samt anbefalinger til fremtidig praksis er der foretaget en høring af relevante parter. Høringssvarene viser, at såfremt forsøgsordningen skal gøres permanent og udbredes, bør der rettes fokus mod at sikre, at alle relevante parter kender til ordningen, og at de så tidligt som muligt får kendskab til, at en ung er anbragt i varetægtssurrogat. Derudover peges der på vigtigheden af at få gjort de involverede parter klart, hvilken rolle og hvilket ansvar de hver især har i forbindelse med ordningens afvikling. Det vurderes, at der herigennem vil kunne opnås en hurtigere sagsbehandling og dermed et kortere ophold på den sikrede institution.

Anbefalingerne retter sig mod tre myndigheder: politiet/anklagemyndigheden, de sociale myndigheder og Kriminalforsorgen.

I forhold til politiet/anklagemyndigheden fremhæves det, at kendskabet til ordningen bør udbredes, at der bør gøres opmærksom på, at kommunerne skal orienteres, når der sker anholdelse/afholdes retsmøde og ligeledes at Kriminalforsorgen i Frihed rutinemæssigt bør orienteres, når en ung anbringes i varetægtssurrogat.

I forhold til de sociale myndigheder understreger høringssvarene vigtigheden af, at de påkrævede undersøgelser og foranstaltninger iværksættes hurtigst muligt.

I forhold til Kriminalforsorgen peges der på, at under de midlertidige anbringelser jf. sfbl § 78 bør moderinstitutionens sagsbehandlingsansvar også betragtes som midlertidigt og bør kun omfatte de nødvendige akutte ekspeditioner. Desuden påpeges det, at det bør klargøres, hvilken afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed, der skal udarbejde indstilling om en varig anbringelse jf. sfbl § 78.

Endelig viser høringssvarene, at en eventuel permanentgørelse og udbredelse af ordningen vil kræve ændringer i både Kriminalforsorgens regelsæt og Socialministeriets bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.

Alle parter, der er involveret i administrationen af ordningen, anbefaler, at ordningen gøres permanent og udbredes, så den kommer til at omfatte unge på alle sikrede institutioner. Ingen af parterne har fremsat ønske om en alternativ løsningsmodel.

Baggrunden for forsøgsordningen

Når en straffesag skal behandles, kan retten begære den sigtede varetægtsfængslet, hvis der for eksempel er grund til at tro, at vedkommende på fri fod vil begå ny kriminalitet eller vanskeliggøre straffeprocessens gennemførelse¹. Er den sigtede over 18 år vil varetægtsfængslingen som regel finde sted i et af kriminalforsorgens arresthuse. Er den sigtede i straffesagen derimod under 18 år vil anbringelsesstedet som udgangspunkt ikke være et arresthus, men derimod en sikret social institution for unge². Anbringelsen i såkaldt varetægtsurrogat iværksættes for at undgå, at de unge opholder sig sammen med voksne indsatte.

Hvor en varetægtsarrestant, der opholder sig i et af kriminalforsorgens arresthuse, er omfattet af reglerne i Justitsministeriets varetægtsbekendtgørelse³, er den unge, der er anbragt i varetægtsurrogat, omfattet af Socialministeriets magtanvendelsesbekendtgørelse⁴. Når man sammenligner rettighederne for de to grupper af varetægtsfængslede med rettighederne for personer, der afsoner en fængselsstraf, er de førstnævnte grupper anderledes stillet på en række punkter.

Varetægtsarrestanter har, sammenlignet med afsonere, eksempelvis ikke de samme muligheder for at komme på udgang. En varetægtsarrestant kan få tilladelse til udgang, men den kan kun gives hvis særlige omstændigheder taler for det, og såfremt politiet er blevet hørt og samtykker deri. Desuden kan udgangen kun ske med ledsagelse og for en kortere periode⁵. For indsatte, der afsoner en fængselsstraf, er det derimod som hovedregel institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil⁶, der kan give tilladelse til udgang, idet politiet dog i visse tilfælde skal høres forinden. Afsoneren har endvidere mulighed for uledsagede og længerevarende udgange til selvvalgte udgangsadresser. I forhold til at modtage besøg under frihedsberøvelsen har afsoneren også bedre muligheder, idet denne har krav på minimum ét ugentligt besøg⁷, mens der ikke er angivet et mindstekrav i hverken varetægts- eller magtanvendelsesbekendtgørelsen.

¹ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010 om rettens pleje (retsplejeloven) §§ 762, 769

² Jf. rpl § 765, stk. 2 og § 769

³ Bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007 om ophold i varetægt

⁴ Bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010 magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet

⁵ Jf. rpl § 771, stk. 2 og reglerne i varetægtsbekendtgørelsens §§ 32 og 36-37 samt for unge i varetægtsurrogat på sikrede institutioner magtanvendelsesbekendtgørelsens § 32 stk. 4

⁶ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 1162 af 5. oktober 2010 om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven) og bekendtgørelse nr. 793 af 25. juni 2010 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen). Hvis betingelserne i udgangsbekendtgørelsens § 15 er opfyldt, skal politiet høres

⁷ Jf. sfbl § 51

En anden væsentlig forskel på varetægtsarrestanter og afsoneres rettigheder er, at det først er efter, at den dømte er blevet afsoner og omfattet af straffuldbyrdelsesloven (sfbl), at vedkommende har krav på, at der foretages en beregning af straffetiden. En straffetidsberegning indebærer, at det fastlægges, hvilken datostraffen er udstået, samt hvornår der kan blive mulighed for eventuel prøveløsladelse. Beregningen skal forelægges den dømte snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen er iværksat⁸.

Endelig kan det fremhæves, at det jf. sfbl § 44, stk. 1, nr. 1 skal efterstræbes, at ”forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse”. Denne passage findes hverken i varetægts- eller magtanvendelsesbekendtgørelsen. Dette kan siges at være af gode grunde, da der ved varetægtsfængsling inden dom jo fortsat kun er tale om en sigtelse – og den kriminalitetsfrie tilværelse kan derfor allerede være en realitet. Ikke desto mindre bliver mulighederne for at iværksætte resocialiserende tiltag såsom beskæftigelse og uddannelse flere, når den dømte juridisk set ikke længere er varetægtsarrestant.

Overgangen fra varetægtsfængsling til afsoning kaldes fuldbyrdelsen. Fuldbyrdelsen kan ske i det øjeblik, at dommen er endelig, hvilket vil sige, når den dømte enten har meddelt afkald på anke eller når ankefristen er udløbet⁹, og når anklagemyndigheden i øvrigt har afgivet fuldbyrdelsesordre. Desuden skal der være afsagt en ubetinget fængselsstraf til afsoning i umiddelbar forlængelse af varetægtsfængslingen. Fuldbyrdelsen iværksættes ved, at kriminalforsorgen giver den dømte besked herom¹⁰. Når dette er sket, er den indsatte juridisk set afsoner og omfattet af bestemmelserne i sfbl.

Det er et lovkrav, at iværksættelse af fuldbyrdelsen – altså overgangen fra varetægt til afsoning – skal ske så snart, det er muligt¹¹, så den indsatte opnår de rettigheder og pligter, der er nedfældet i sfbl. Dog er der i forhold til unge, der er anbragt i varetægtssurrogat på en sikret institution en række problemstillinger forbundet hermed. Af FN’s Børnekonvention fremgår det, at unge under 18 år skal holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke anses at tjene den unges tarv¹². Desuden tilsiger sfbl § 78, stk. 2 som nævnt, at de unge afsonere skal anbringes i en institution uden for et fængsel eller arresthus med mindre, der er afgørende hensyn, som taler imod en sådan anbringelse. Dette betyder, at Direktoratet for Kriminalforsorgen på trods af, at der er afgivet fuldbyrdelsesordre, som udgangspunkt ikke kan anmelde den unge til afsoning i et fængsel eller et arresthus, men at der i stedet må iværksættes sagsbehandling omkring en eventuel anbringelse jf. sfbl § 78. Mens denne sagsbehandling pågår, vil den unge fortsat være anbragt i varetægtssurrogat jf. rpl og omfattet af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Herved undgås det, at den unge overføres til et fængsel eller arresthus, men praksissen kan dog principielt være i strid med reglen om, at iværksættelsen af en ubetinget fængselsstraf skal ske hurtigst muligt efter

⁸ Jf. sfbl § 15

⁹ Jf. rpl. § 999

¹⁰ Jf. straffuldbyrdelsesloven (sfbl) § 8, stk. 3

¹¹ Jf. sfbl § 8, stk. 1 og rpl § 999, stk. 2

¹² FN’s konvention om barnets rettigheder af 20. november 1989, artikel 37 (børnekonventionen)

fuldbyrdelsen er mulig. Desuden opnår den unge ikke de rettigheder, vedkommende reelt har krav på, og eftersom der ikke lovmæssigt stilles krav om, at der skal foretages straffetidsberegning, risikerer den unge at blive frihedsberøvet ud over det tidspunkt, hvor der kunne være sket løsladelse eller prøveløsladelse. For unge, der på gerningstidspunktet var under 18 år, gælder det tilmed, at institutionen skal overveje, om der skal ske prøveløsladelse af den unge efter halvdelen af straffetiden er udstået¹³. I forhold til sagsbehandling vedr. udgang kan den manglende overgang til afsoning tillige have den konsekvens, at sagen ”tabes” mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og politiet. Når dommen er endelig, og der er afgivet fuldbyrdelsesordre vil politiet typisk sende sagen til Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på fuldbyrdelse. Politiet har således ansvaret for sagsbehandlingen f.eks. vedr. udgang, indtil den dømte overgår til afsoning. Direktoratet for Kriminalforsorgen kan dog angive, at det fortsat er politiet, der skal tage stilling til eventuel udgang, idet den unge formelt set stadig er anbragt i varetægtssurrogat.

Nedenfor er det illustreret, hvordan et typisk sagsforløb fra varetægt til afsoning ser ud for hhv. en indsat i et af kriminalforsorgens arresthuse og en ung, der er anbragt i varetægtssurrogat på en sikret institution (den sikrede institution Bakkegården undtaget).

¹³ jf. Bekendtgørelse nr. 318 af 19. april 2006 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (løsladelsesbekendtgørelsen) § 14 og Lovbekendtgørelse nr. 1235 af 26. oktober 2010, Straffeloven § 38, stk. 2

Illustration 1. Sagsforløb for varetægtsarrestanter i et arresthus

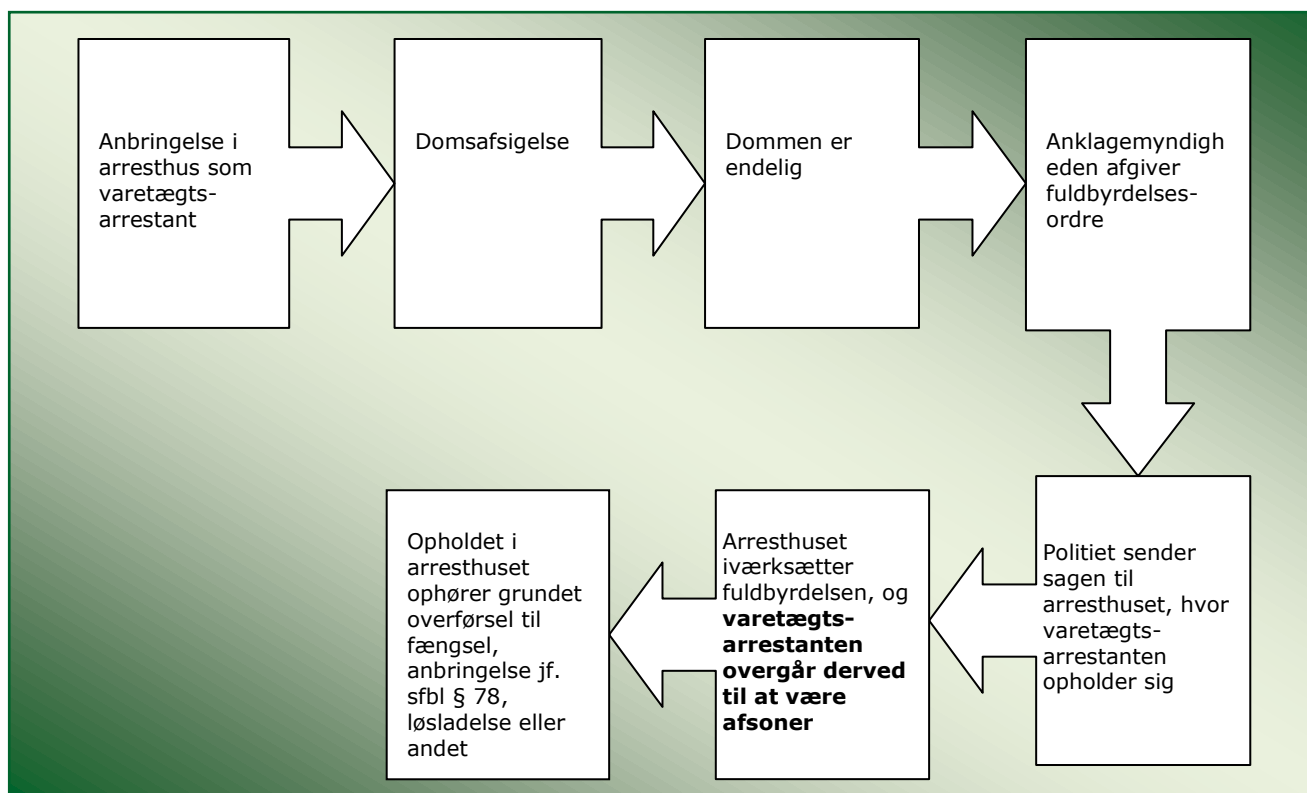
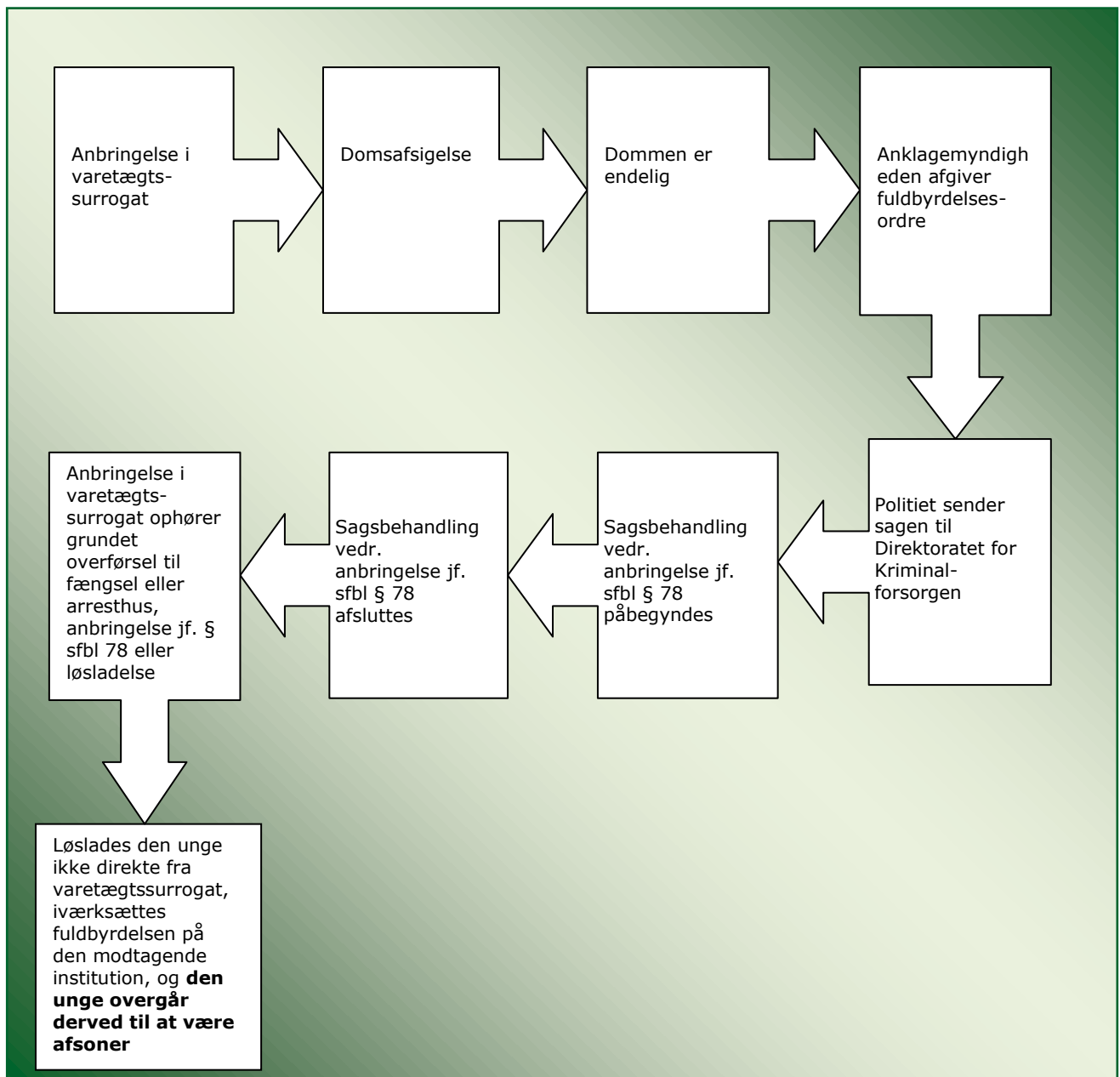

Illustration 2. Sagsforløb for unge i varetægtsurrogat på en sikret institution (Bakkegården undtaget)

Forsøgsordningen

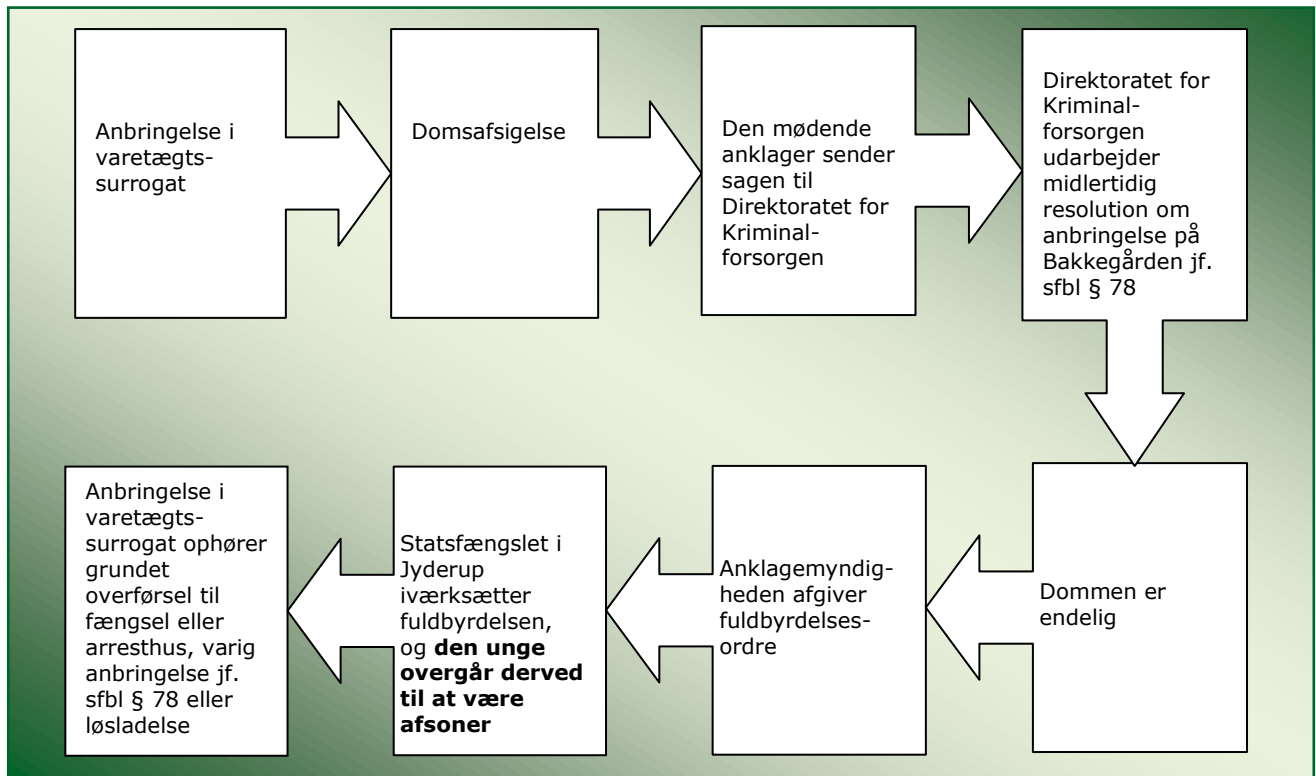
Forsøgsordningen, der er et samarbejde mellem Statsfængslet i Jyderup og den sikrede institution Bakkegården i Nykøbing Sjælland, indebærer, at unge under 18 år, der efter dom (fortsat) har ophold på Bakkegården, anbringes *midlertidigt* jf. sfbl § 78, stk. 2 på Bakkegården, mens sagsbehandlingen vedr. en eventuel endelig anbringelse jf. sfbl § 78 pågår. Statsfængslet i Jyderup vil i alle tilfælde, hvor den dømte er en mand, være moderinstitution for disse unge. Er den dømte en kvinde, varetager Statsfængslet ved Horserød rollen som moderinstitution¹⁴. Forsøgsordningen trådte i kraft i august 2002.

Sagsgangen i forsøgsordningen er tilrettelagt således, at den mødende anklager, umiddelbart efter der er afsagt dom i sagen vedr. den unge, indsender et indberetningsskema til Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvoraf dommen fremgår. Ved modtagelse af indberetningsskemaet udarbejder Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt dommen ikke er blevet anket, en midlertidig resolution om anbringelse jf. sfbl § 78, stk. 2 med Bakkegården som midlertidigt anbringelsessted og Statsfængslet i Jyderup som moderinstitution. Det fremgår af resolutionen, at den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 anbringelse træder i kraft fra datoen for fuldbyrdelsesordre. Den afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed, hvor den unge er tilknyttet, udarbejder efter ikrafttræden af den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 indstillingen om en varig anbringelse jf. sfbl § 78 efter samme praksis, som gør sig gældende for dømte, der ikke er omfattet af forsøgsordningen. Hvor indstillingen dog almindeligvis sendes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, sendes den i disse tilfælde til Statsfængslet i Jyderup (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2002).

Sagsforløbet i forsøgsordningen kan illustreres således:

¹⁴ I evalueringen vil der ikke blive skelnet mellem om Statsfængslet ved Horserød eller Statsfængslet i Jyderup er moderinstitution. Idet Statsfængslet i Jyderup varetager omkring 95 % af sagerne, angives de som moderinstitution i alle tilfælde.

Illustration 3. Sagsforløb for unge i varetægtsurrogat på Bakkegården – forløbet som det er beskrevet i forsøgsordningen

At Statsfængslet i Jyderup er moderinstitution for de unge, der er midlertidigt anbragt jf. sfbl § 78 betyder, at Statsfængslet i Jyderup under fremmøde på Bakkegården iværksætter fuldbyrdelsen, hvorved den unge overgår til at være afsoner og dermed omfattes af bestemmelserne i sfbl. Desuden varetager Statsfængslet i Jyderup de opgaver, der følger af strafudståelsen. Dette betyder blandt andet, at Statsfængslet i Jyderup nu har beføjelse og pligt til at udarbejde en straffetidsberegning og sørge for, at der igangsættes sagsbehandling omkring prøveløsladelse, hvis den unge opfylder betingelserne herfor. Hermed minimeres risikoen for, at den unge forbliver surrogatanbragt efter den dato, hvor vedkommende efter det juridiske grundlag kunne være prøveløsladt.

I forhold til praksis vedr. udgang medfører forsøgsordningen, at Bakkegårdsens personale ved anmodning om udgang foretager en vurdering af, hvorvidt den findes formålstjenlig samt risikoen for udgangsmisbrug. Findes udgangen tilrådelig kontaktes Statsfængslet i Jyderup, der herefter skal give den endelige tilladelse. Politiet skal kun involveres i særlige tilfælde, hvor kriminalitetens art og grovhed påkræver dette, eller i sager, hvor den dømte på en tidligere udgang eller i forbindelse med en undvigelse i det aktuelle straffuldbyrdelsesforløb har begået ikke bagatelagtig kriminalitet¹⁵. Samme praksis gør sig gældende for afsonere i kriminalforsorgens institutioner.

¹⁵ Betingelserne for hvornår politiet skal høres, er angivet i udgangsbekendtgørelsen § 15 stk. 1.

Evalueringsspørgsmål og opbygning af evaluering

Denne evaluering skal bidrage med en vurdering af, hvorvidt forsøgsordningen bør permanentgøres og udbredes til at omfatte unge anbragt i varetægtssurrogat på alle sikrede institutioner.

I Evalueringens **første del** vurderes det, om hovedformålet med forsøgsordningen er opnået; det vil sige om de unge, der er anbragt i varetægtssurrogat på en sikret institution efter dom, overgår til at være omfattet af reglerne i straffuldbyrdsloven hurtigere end de unge, der efter dom opholder sig på en anden sikret institution end Bakkegården.

Målopfyldelsen vurderes således via besvarelse af følgende evalueringsspørgsmål:

Hvor lang tid går der i gennemsnit fra, at der afgives fuldbyrdsordre, og den unge dermed har mulighed for at blive afsoner til, at vedkommende bliver afsoner for hhv.:

- Unge surrogatanbragte, der ikke er omfattet af forsøgsordningen, dvs. efter dom har ophold på en af de sikrede institutioner Egely, Stevnstortet, Sønderbro, Sølager, Grenen eller Koglen
- Unge surrogatanbragte, der er omfattet af forsøgsordningen, dvs. efter dom har ophold på den sikrede institution Bakkegården

Desuden vil det blive undersøgt, hvor lang tid de unge opholder sig på Bakkegården som midlertidigt anbragt jf. sfbl § 78, og om opholdet på den sikrede institution, efter der er afgivet fuldbyrdsordre, er tidsmæssigt længere for de unge, der er anbragt på Bakkegården sammenlignet med de unge på de andre sikrede institutioner.

I **anden del** af evalueringen undersøges processen i forsøgsordningen. Sagsgangene i forsøgsordningen, vil blive beskrevet, og det vurderes, hvilke områder der bør rettes særlig opmærksomhed mod, såfremt det besluttes at udbrede og permanentgøre ordningen. Til brug for sidstnævnte er der foretaget en høring af relevante parter med tilknytning til forsøgsordningen. Parterne er blevet bedt om at tilkendegive hvilke fordele og ulemper, de ser ved den måde forsøgsordningen aktuelt er tilrettelagt på, samt hvilke anbefalinger de har til ordningens tilrettelæggelse såfremt den permanentgøres og udbredes. Følgende personer er hørt:

- En repræsentant fra Direktoratet for Kriminalforsorgens Klientkontor
- En repræsentant fra Direktoratet for Kriminalforsorgens Juridiske kontor

- En repræsentant fra Statsfængslet i Jyderup. Via denne høring er også synspunkter fra den sikrede institution Bakkegården, samt den relevante afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed blevet inddraget.

Hans Jørgen Engbo, der er tidligere fængselsinspektør i Statsfængslet Jyderup, har desuden udarbejdet et notat omkring forsøgsordningen, hvori erfaringerne med ordningen samt anbefalinger til fremtidig praksis, er beskrevet. Dette notat er ligeledes inddraget i evalueringens anden del.

Del 1 Målopfyldelsen

Metodiske afgrænsninger vedr. de unge surrogatanbragte

I denne del af evalueringen vil der indledningsvist blive set på, hvorvidt de unge, der er omfattet af forsøgsordningen, overgår hurtigere til at være afsonere sammenlignet med de unge, der efter domsafsigelsen opholder sig på en anden sikret institution end Bakkegården.

Til brug for besvarelse heraf, er der blevet sendt skemaer ud til hver af de sikrede institutioner. På disse skemaer er personalet blevet bedt om at indberette en række oplysninger om de unge, der opfylder følgende betingelser:

- At de er varetægtsurrogatfængslet på domstidspunktet
- At de modtager en ubetinget dom
- At de efter domsafsigelsen fortsat har ophold på den sikrede afdeling
- At de er under 18 år, og derfor som udgangspunkt ikke kan anmeldes til afsoning i et fængsel eller arresthus

De sikrede institutioner har ligeledes indberettet om de tilfælde, hvor de unge blev løsladt eller prøveløsladt direkte fra den sikrede institution, inden de overgik til afsoning. For en enkelt institutions vedkommende er der imidlertid tvivl om, hvorvidt denne type sager er medtaget i indberetningen.

Der foretages ikke afgrænsninger i forhold til, hvornår i varetægsperioden anbringelsen på den sikrede institution er påbegyndt; altså om placeringen er iværksat tidligt i straffeprocessen eller om der, eksempelvis grundet venteliste til den sikrede institution, er gået et ophold i et arresthus forud for anbringelsen.

Oplysningerne fra de sikrede institutioner er efterfølgende – i det omfang det har været muligt – blevet sammenholdt med de oplysninger, der er indtastet i kriminalforsorgens Klientssystem.

Desuden er der fra Klientsystemet påført en række supplerende oplysninger, som umiddelbart ikke har været tilgængelige for personalet på de sikrede institutioner herunder datoen for, hvornår anklagemyndigheden har afgivet fuldbyrdelsesordre..

De indberettede data er også forsøgt kvalitetssikret ved, at Klientkontoret i Direktoratet for Kriminalforsorgen, samt Justitsministeriets departement er blevet bedt om at fremsende foreliggende oplysninger om unge, der vurderes at opfylde kriterierne for at indgå i evalueringens population. Disse data er anvendt som sammenligningsgrundlag og har suppleret indberetningerne fra de sikrede institutioner. I tilfælde af uoverensstemmelser mellem oplysninger fra de sikrede

institutioner og øvrige datakilder, og hvor den korrekte oplysning ikke har kunnet identificeres ud fra sagen i øvrigt, er data fra kriminalforsorgens Klientsystem blevet anvendt.

Unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen

Populationen af unge, der efter dom opholder sig på en anden sikret institution end Bakkegården, det vil sige enten Egely, Stevnfortet, Sønderbro, Sølager, Grenen eller Koglen, omfatter unge, der har fået dom (seneste instans) i enten 2006, 2007 eller 2008. Det har ikke været muligt, at fremskaffe oplysninger fra tidligere år.

I evalueringens første del er unge dømte, der forlader den sikrede institution før fuldbyrdelsesordredatoen, sorteret fra, da disse reelt ikke har mulighed at blive afsonere. For denne gruppe er det desuden blevet undersøgt, hvorvidt der i perioden fra datoen for fuldbyrdelsesordre til og med datoen for afslutning af varetægtssurrogatet har været forhold som undvigelse, udeblivelse eller varetægtsfængsling i ny sag, der har udskudt opholdet i varetægtssurrogat. Dette gør sig gældende i 5 sager, der således også udtages i de følgende beregninger¹⁶.

Der foretages med disse afgrænsninger beregninger på baggrund af 78 sager.

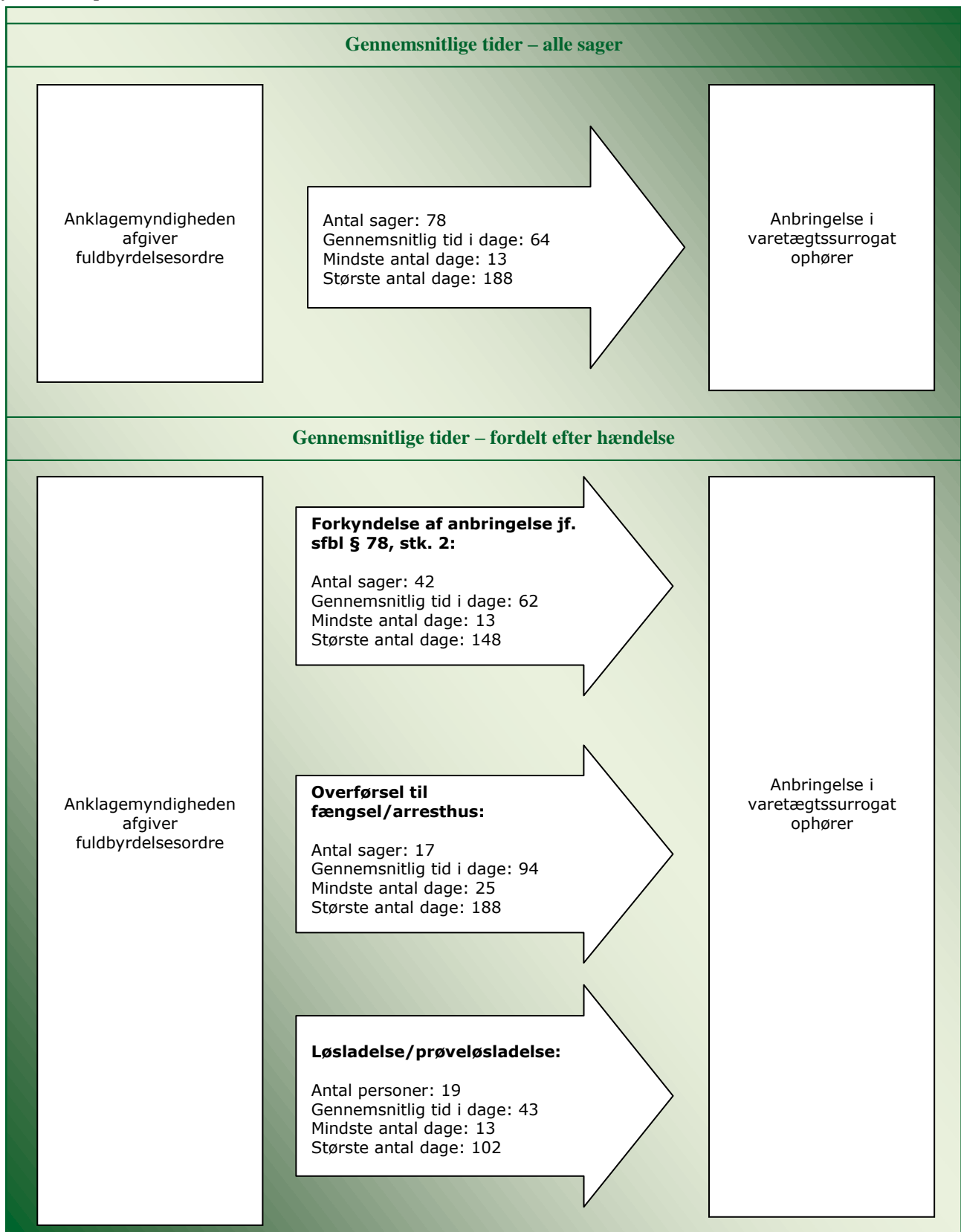
Gennemsnitlige tider fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat

For de unge, der efter datoen for fuldbyrdelsesordre har ophold på enten Egely, Stevnfortet, Sønderbro, Sølager, Grenen eller Koglen gælder det, at det i gennemsnit tager 64 dage fra, at anklagemyndigheden har afgivet fuldbyrdelsesordre til, at anbringelsen i varetægtssurrogat ophører¹⁷. I nedenstående illustration er det uddybet, hvilke typer af hændelser, der fører til, at anbringelsen i varetægtssurrogat ophører, samt hvor lang tid der går fra fuldbyrdelsesordredatoen til, at disse hændelser indtræffer.

¹⁶ Om der er sket afbrydelse i form af enten undvigelse, udeblive eller varetægtsfængsling i ny sag, er undersøgt ved at gennemgå oplysninger fra kriminalforsorgens Klientsystem.

¹⁷ Der er ingen markante udsving i de gennemsnitlige sagsbehandlingstider i hhv. 2006, 2007 og 2008. I 2006 gik der i gennemsnit 64 dage fra fuldbyrdelsesordredatoen til opholdet i varetægtssurrogat ophørte (n=28), i 2007 gik der gennemsnitligt 61 dage (n=24), og endelig i 2008 var den gennemsnitlige opholdstid på 68 dage (n=26).

Illustration 4. Tid fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtsurrogat - fordelt efter hændelse, der fører til ophøret

Som det fremgår af ovenstående illustration, er der for de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen tre forhold, der fører til ophør af anbringelse i varetægtssurrogat: en anbringelse jf. sfbl § 78, en løsladelse/prøveløsladelse direkte fra anbringelsen i varetægtssurrogat på den sikrede institution og en overførsel til et fængsel eller arresthus. For sidstnævnte gruppe kan der både være tale om, at overførslen sker som følge af en disciplinær forseelse, varetægtsfængsling i forbindelse med en ny sag, eller fordi det efter en konkret vurdering er blevet besluttet, at den unge ikke kan afsones under mere lempelige forhold.

Som figuren også viser, er det i de fleste sager en anbringelse jf. sfbl § 78 der fører til, at opholdet i varetægtssurrogat hører op. Dette gør sig gældende i over halvdelen af sagerne. De resterende sager fordeler sig nogenlunde ligeligt på hhv. løsladelse/prøveløsladelse og overførsel til fængsel eller arresthus. Ses der på opholdstiderne for de enkelte grupper, kan det bemærkes, at den korteste gennemsnitlige tid fra dato for fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat findes for gruppen af unge, der løslades direkte fra den sikrede institution. Dernæst følger tiden til iværksættelsen af en anbringelse jf. sfbl § 78, og endelig findes den længste sagsbehandlingstid for gruppen af unge, der bliver overført til et af kriminalforsorgens fængsler eller arresthuse.

Det skal bemærkes, at der forud for denne overførsel til et fængsel eller arresthus normalt vil være foretaget sagsbehandling med henblik på en anbringelse jf. sfbl § 78, der så imidlertid er endt med et afslag. Sagsbehandlingen forud for en eventuel anbringelse jf. sfbl § 78 indbefatter, at en afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed indhenter betalingstilsagn fra den dømtes hjemkommune jf. folkeregisteret. Herefter udfærdiges en indstilling til Direktoratet for Kriminalforsorgen om anbringelse i en af kriminalforsorgens pensioner eller alternativt i en institution udenfor Kriminalforsorgen. Direktoratet for Kriminalforsorgen tager på baggrund af indstillingen stilling til, hvorvidt der skal gives tilsagn eller afslag på en anbringelse jf. sfbl § 78. Dette kan således være en forklaring på den relativt lange sagsbehandlingstid, der gør sig gældende for den gruppe af unge, der ender med at blive overført til et fængsel eller et arresthus.

Unge, der er omfattet af forsøgsordningen

Det er i evalueringen tilstræbt, at alle unge, der har været omfattet af forsøgsordningen fra dens start i 2002 til og med 2008 indgår i undersøgelsespopulationen. Populationen er afgrænset ud fra, om domsdatoen (seneste instans) falder indenfor for et af disse år.

I de følgende beregninger er det, i lighed med afgrænsningerne vedr. gruppen af unge på de andre sikrede institutioner, blevet undersøgt, om der i perioden fra domsdato til ophør af den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 har været nogle særlige forhold, der har forlænget perioden, som enten undvigelse, udeblivelse eller varetægtsfængsling i ny sag. Ifølge de oplysninger, der er indtastet i kriminalforsorgens Klientssystem, gør dette sig ikke gældende for nogen af de unge, der har opholdt sig på Bakkegården.

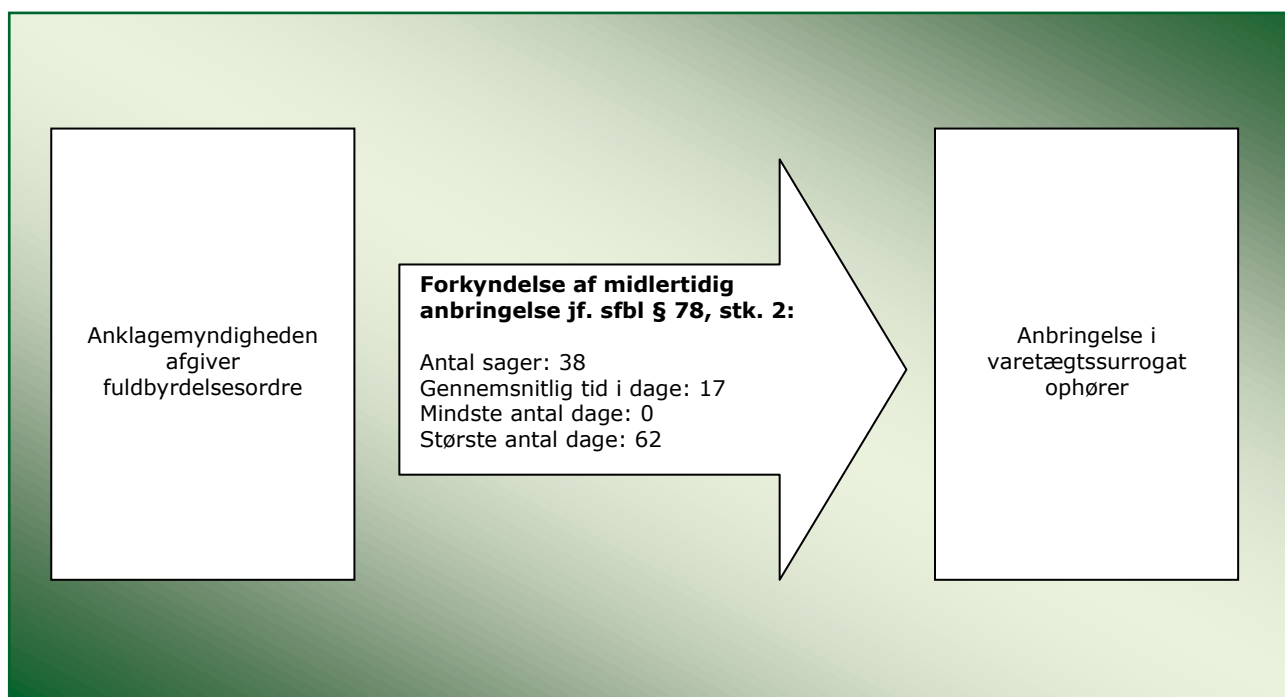
Endelig inddrages kun sager, hvor den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78, er blevet iværksat og forkyndt for den unge. Den gruppe af unge, der eksempelvis som følge af løsladelse eller overførsel til fængsel eller arresthus ikke når at blive midlertidigt anbragt jf. sfbl § 78, indgår således ikke i de følgende beregninger.

Der foretages med disse afgrænsninger beregninger på baggrund af 38 sager.

Gennemsnitlige tider fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat

For de unge, der efter datoen for fuldbyrdelsesordre har ophold på Bakkegården gælder det, at det i gennemsnit tager 17 dage fra, at anklagemyndigheden har afgivet fuldbyrdelsesordre til, at anbringelsen i varetægtssurrogat ophører. Da nærværende evaluering kun ser nærmere på de unge, hvor der sker forkyndelse af den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78, vil det således i sagens natur altid være denne hændelse, der fører til et ophør af anbringelsen i varetægtssurrogat.

Illustration 5. *Gennemsnitlig tid fra fuldbyrdelsesordre til ophør af varetægtssurrogat for unge omfattet af forsøgsordningen*

Sammenlignes den gennemsnitlige opholdstid for gruppen af unge, der er omfattet af forsøgsordningen, med tiden for de unge på de andre sikrede institutioner, viser det sig altså, at anbringelsen i varetægtssurrogat i gennemsnit ophører 47 dage hurtigere for de unge, der opholder sig på Bakkegården.

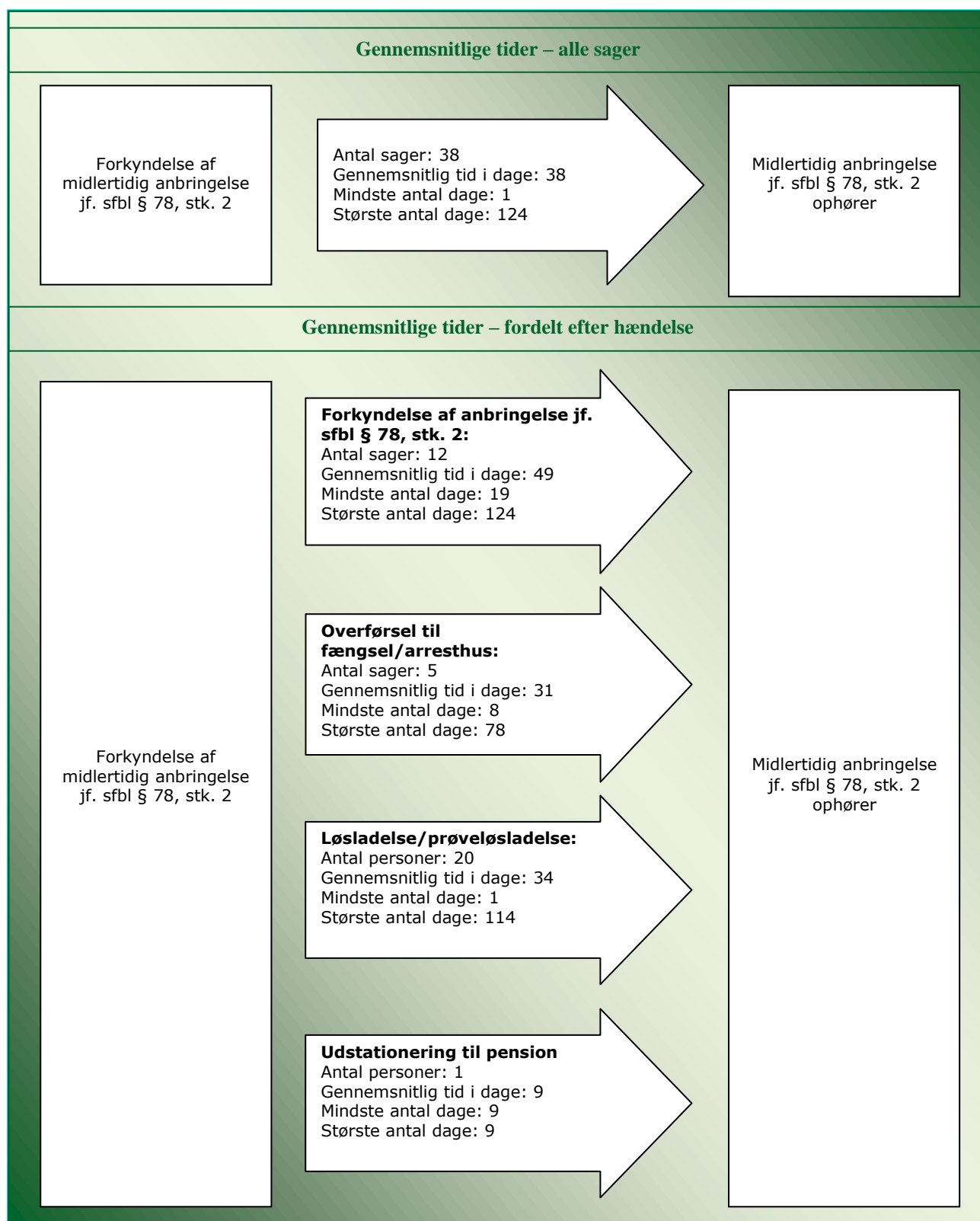
Ses der udelukkende på de unge, der overgår til at blive afsonere, dvs. ikke bliver løsladt direkte fra den sikrede institution, opnår de unge under forsøgsordningen i gennemsnit at blive afsonere 54 dage hurtigere¹⁸.

Gennemsnitlig længde af den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78

I dette afsnit undersøges det, hvor lang tid den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 er i gennemsnit samt hvilken hændelse, der fører til anbringelsens ophør. Resultatet fremgår af nedenstående illustration.

¹⁸ Grupperne, der sammenlignes, er hhv. alle de unge, der er omfattet af forsøgsordningen, og de unge, der har ophold på en anden sikret institution end Bakkegården og efter datoen for fuldbyrdelsesordren enten overføres til fængsel/arresthus eller anbringes jf. sfbl. § 78 (n=59). For denne gruppe går der 71 dage i gennemsnit fra datoen for fuldbyrdelsesordre til afsoningen iværksættes.

Illustration 6. Tid fra forkyndelse af midlertidig anbringelse jf. sfbl § 78 til ophør af anbringelsen - fordelt efter hændelse, der fører ophøret

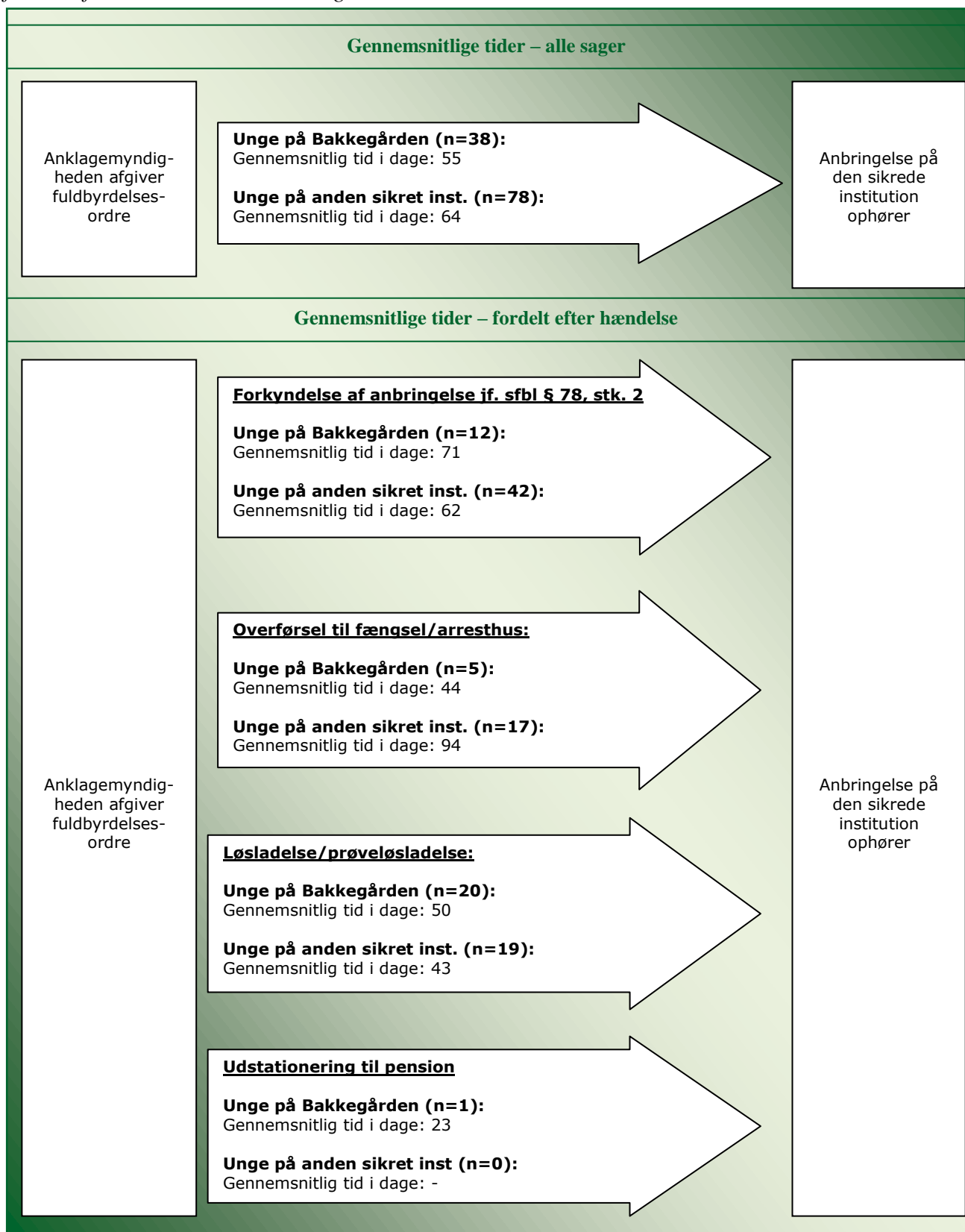
Illustrationen viser, at den midlertidige anbringelse i gennemsnit varer 38 dage. Desuden fremgår det, at den største gruppe af de unge i forsøgsordningen bliver løsladt/prøveløsladt direkte fra den midlertidige anbringelse på den sikrede institution. Dette gør sig gældende for mere end halvdelen af sagerne. Den næststørste gruppe, knap en tredjedel af de unge, bliver overført til en varig anbringelse jf. sfbl § 78 på eksempelvis en af kriminalforsorgens pensioner eller en anden godkendt institution. 13 % af de unge overføres til et fængsel eller arresthus, og endelig bliver en enkelt person udstationeret til en af kriminalforsorgens pensioner.

Fordelt på hvilken hændelse, der fører til ophøret, ses det, at den længste gennemsnitlige opholdstid er observeret for de unge, der efter den midlertidige anbringelse overføres til en varig anbringelse jf. sfbl § 78. Den midlertidige anbringelse er i gennemsnit 49 dage for denne gruppe. Ophører den midlertidige anbringelse som følge af en løsladelse/prøveløsladelse eller overførsel til et fængsel/arresthus er den gennemsnitlige anbringelsestid hhv. 34 og 31 dage. For den person, der blev udstationeret til en pension, varede den midlertidige anbringelse 9 dage.

Gennemsnitlig længde af opholdet på den sikrede institution efter fuldbyrdelsesordre

I dette sidste afsnit af evalueringens første del vil der blive set nærmere på, hvor lang tid der i gennemsnit går fra fuldbyrdelsesordren til, at opholdet på den sikrede institution afsluttes. Det undersøges, hvorvidt de unge på Bakkegården opholder sig længere tid på den sikrede institution efter fuldbyrdelsesordren sammenlignet med de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen. Resultatet fremgår nedenfor.

Illustration 7. Tid fra dato for fuldbyrdelsesordre til anbringelse på sikret institution ophører – fordelt efter hændelse samt anbringelsessted

Illustrationen viser, at anbringelsen på den sikrede institution efter politiet har afgivet fuldbyrdelsesordre, gennemsnitligt set er kortere for de unge på Bakkegården sammenlignet med de unge på de andre sikrede institutioner. Hvor de unge, der er anbragt på Bakkegården, i gennemsnit opholder sig på institutionen i 55 dage, efter der er afgivet fuldbyrdelsesordre, forbliver de unge i gennemsnit anbragt i 64 dage på de andre sikrede institutioner

For gruppen af unge, der efter opholdet på den sikrede institution bliver varigt anbragt jf. sfbl § 78, sker anbringelsen dog gennemsnitligt 9 dage hurtigere for de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen. For gruppen, der bliver løsladt/prøveløsladt direkte fra den sikrede institution, iværksættes denne ligeledes 7 dage hurtigere i gennemsnit for de unge, der ikke er omfattet af forsøgsordningen.

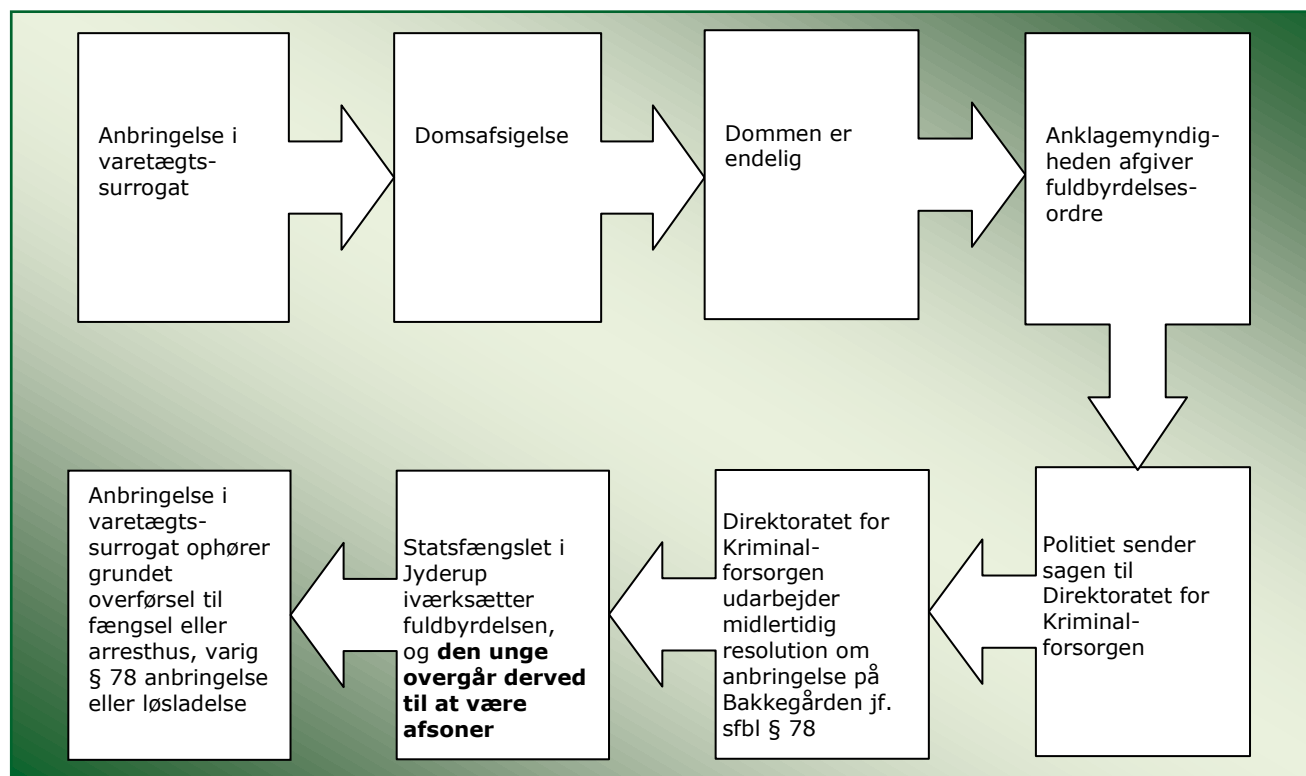
Del 2 Processen

Sagsgangen i praksis

Anden del af evalueringen ser nærmere på processen og sagsgangen i forsøgsordningen. Af illustration 3, der blev præsenteret indledningsvist, fremgår det, hvordan sagsgangen i forsøgsordningen skal forløbe jf. Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning til ordningen (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2002).

I illustrationen nedenfor ses det, hvordan sagsgangene forløber i praksis.

Illustration 8. Sagsforløb for unge i varetægtsurrogat på Bakkegården – forløbet i praksis

Sammenlignes den observerede sagsgang med den, der beskrives i vejledningen til forsøgsordningen, er forskellen, at Direktoratet for Kriminalforsorgen først påbegynder udarbejdelsen af den midlertidige resolution om anbringelse på Bakkegården jf. sfb § 78 *efter*, at anklagemyndigheden har afgivet fuldbyrdelsesordre. Vejledningen tilsiger, at anklagemyndigheden umiddelbart efter domsafsigelsen sender dommen til direktoratet, der dagen derpå – såfremt

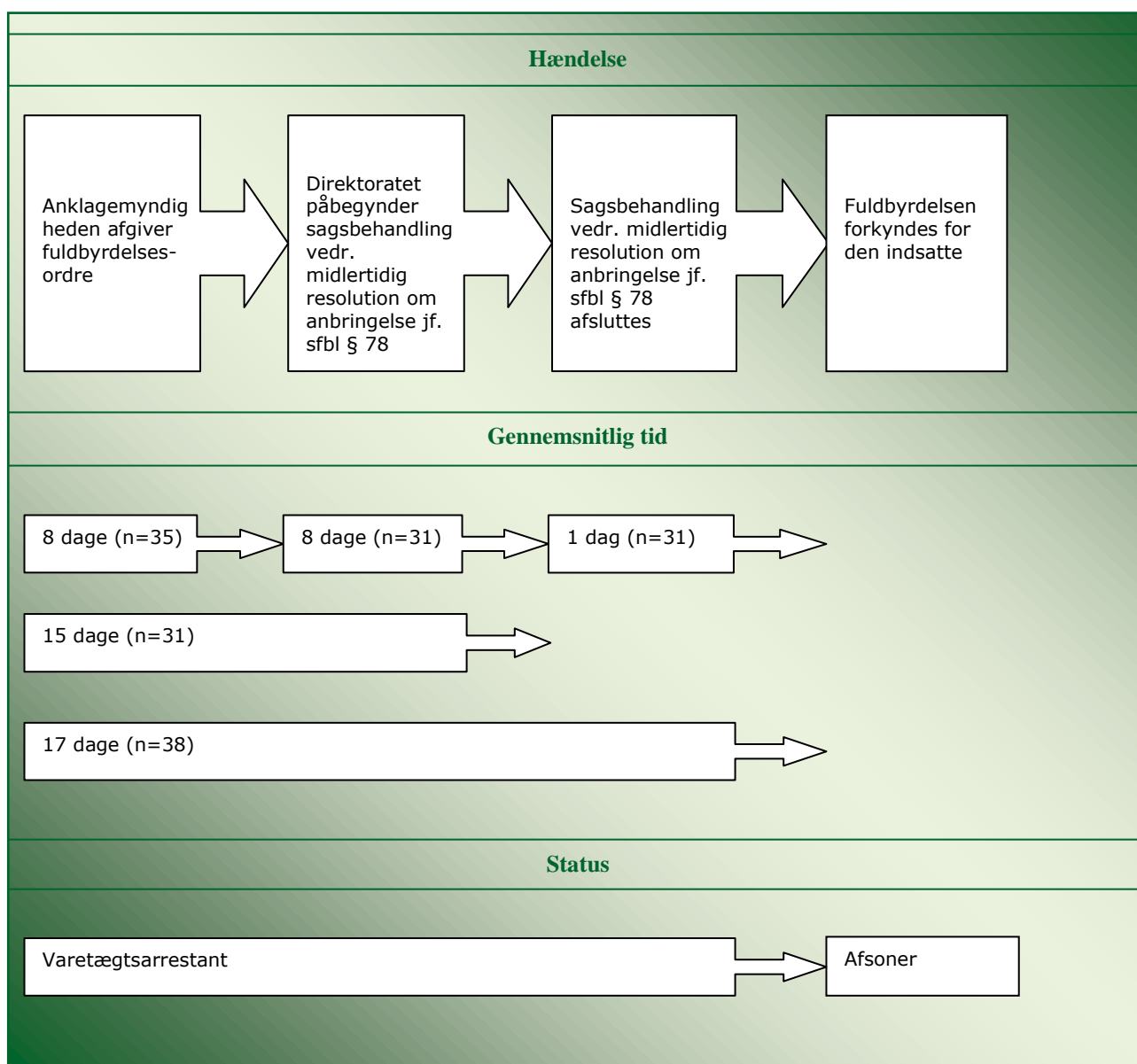
dommen ikke umiddelbart ankes - udarbejder den midlertidige resolution (Direktoratet for Kriminalforsorgen 2002). Denne særlige praksis er indført for, at anbringelsen allerede kan gælde fra det tidspunkt, der foreligger fuldbyrdelsesordre.

Direktoratet for Kriminalforsorgens Klientkontor, der udarbejder resolutionen, har oplyst, at sagsbehandlingen påbegyndes, når sagen modtages fra politiet – og at dette ikke sker umiddelbart efter, der er afsagt dom i sagen, sådan som det er foreskrevet, men først når der er afgivet fuldbyrdelsesordre. Kun i de få sager, hvor en verserende sag behandles mellem domsdatoen og datoen for fuldbyrdelsesordre, ser sagsbehandlingen ud til at blive påbegyndt, før fuldbyrdelsesordren er afgivet.

Den særlige praksis med tidlig fremsendelse af sagen, ser således ikke ud til at blive efterlevet for langt størstedelen af sagerne. I stedet følges almindelig praksis på området.

I den følgende illustration fremgår den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i de enkelte led af processen – herunder tiden fra datoen for fuldbyrdelsesordre til sagsbehandlingen påbegyndes i Direktoratet for Kriminalforsorgen. De sager, hvor en verserende sag behandles mellem domsdato og fuldbyrdelsesordredato indgår ikke i de beregninger, hvor datoerne vedr. hhv. påbegyndelse og afslutning af sagsbehandlingen indgår. Desuden er de sager, hvor datoerne vedr. sagsbehandlingen ikke findes i Klientsystemet, udtaget.

Illustration 9. Sagsbehandlingstider i de enkelte led af processen for unge i varetægtssurrogat på Bakkegården

Som illustrationen viser, går der i gennemsnit 8 dage fra anklagemyndigheden har afgivet fuldbyrdelsesordre til, at sagen er modtaget i Direktoratet for Kriminalforsorgen og sagsbehandlingen vedr. den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 påbegyndes. Derefter går der ligeledes i gennemsnit 8 dage før sagsbehandlingen i Direktoratet for Kriminalforsorgen og Statsfængslet i Jyderup er afsluttet. Endelig går der gennemsnitligt 1 dag, før fuldbyrdelsen forkyndes for den unge, og vedkommende derved overgår til afsoning.

De 17 dage som hele sagsgangen fra datoen for fuldbyrdelsesordre til overgangen til afsoning tager i gennemsnit, må således forventes at kunne nedbringes yderligere såfremt forløbet, som det er beskrevet i vejledningen til forsøgsordningen, bliver efterlevet i praksis.

Hørings svar

Til brug for vurderingen af forsøgsordningen i praksis samt anbefalinger til fremtidig praksis er der foretaget en høring af relevante parter, der blandt andet indgår i administrationen af forsøgsordningen. På baggrund af denne høring samt et notat udarbejdet af tidligere fængselsinspektør i Statsfængslet i Jyderup Hans Jørgen Engbo, er der blevet identificeret en række områder, der bør rettes fokus mod, såfremt forsøgsordningen skal permanentgøres og udbredes. Disse vil blive uddybet i det følgende.

Kendskabet til ordningen samt afklaring af rollefordeling og ansvarsplacering

Hørings svarene viser, at såfremt forsøgsordningen skal gøres permanent og udbredes, bør der rettes fokus mod at sikre, at alle relevante parter kender til ordningen, og at de så tidligt som muligt får kendskab til, at en ung er anbragt i varetægtssurrogat.

Derudover peges der på vigtigheden af at få gjort de involverede parter klart, hvilken rolle og hvilket ansvar de hver især har i forbindelse med ordningens afvikling, herunder at påkrævede undersøgelser og foranstaltninger iværksættes hurtigst muligt.

Disse forhold skal bidrage til at sikre en hurtig sagsbehandling og dermed et kortere ophold på den sikrede institution.

Hørings svarene peger på tre myndigheder i denne sammenhæng, hhv. politiet/anklagemyndigheden, de sociale myndigheder og Kriminalforsorgen. Følgende områder er fremhævet som ønskværdige udviklingspunkter for hver af de tre parter:

Politiet/anklagemyndigheden

- Det opleves, at der ikke altid er tilstrækkeligt kendskab til ordningen hos anklagemyndigheden. Dette medfører, at ikke alle sager indberettes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, sådan som ordningen foreskriver, og at sagsgangen vedr. iværksættelse af den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 således bliver forhalet. Det foreslås, at kendskabet til ordningen hos anklagemyndigheden udbredes gennem en omtale i Rigsadvokatens meddelelse om ”Behandlingen af sager mod unge lovovertrædere”.
- Politiet/anklagemyndigheden bør gøres opmærksomme på, at de skal orientere kommunerne, når der sker anholdelse/afholdes retsmøde med henblik på

kommunalbestyrelsens udarbejdelse af en foreløbig handleplan senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet, jf. servicelovens § 57 c, stk. 2.

- Kriminalforsorgen i Frihed skal rutinemæssigt orienteres af politiet om anbringelse af unge i varetægtssurrogat. Såfremt der ikke skal udarbejdes en personundersøgelse jf. retsplejelovens § 808, sker der aktuelt ikke en sådan rutinemæssig orientering. Det foreslås, at orienteringen sker til den afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed, hvor forældremyndighedens indehaver – og dermed normalt også den sagsbehandlende kommune – hører hjemme. Såfremt Kriminalforsorgen i Frihed ikke kender til anbringelsen i varetægtssurrogat inden dom kan den midlertidige anbringelse jf. sfbl § 78 ikke forberedes og overgangen til afsoning vil derfor forsinkes.

De sociale myndigheder

- Med henblik på at opnå en hurtig sagsbehandling bør det sikres, at de sociale myndigheder får udarbejdet de påkrævede undersøgelser hurtigst muligt, herunder blandt andet den foreløbige handleplan jf. servicelovens § 57 c, stk. 2. Denne foreløbige handleplan er kommunalbestyrelsen forpligtet til at udarbejde senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet, såfremt den unge er under 18 år og har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Der er ikke krav om, at der foreligger dom i sagen eller andet bevis for, at det er den unge, der har begået kriminaliteten.
- For at opnå kortest mulig opholdstid på de sikrede institutioner bør det sikres, at kommunalbestyrelsen hurtigst muligt iværksætter en foranstaltning jf. servicelovens § 52.

Kriminalforsorgen

- Ved de midlertidige anbringelser jf. sfbl § 78 bør moderinstitutionens sagsbehandlingsansvar også betragtes som midlertidigt og bør kun omfatte de nødvendige akutte ekspeditioner. Hovedansvaret for den kriminalforsorgsmæssige sagsbehandling på dette stadium bør ligge hos afdelingen under Kriminalforsorgen i Frihed. Blandt andet bør spørgsmålet om den unges varige anbringelse jf. sfbl § 78 kunne afgøres uden, at den midlertidige moderinstitutionens indstilling er nødvendig. Det foreslås således - ligeledes med henblik på at forenkle sagsgangen og dermed nedbringe sagsbehandlingstiden - at afdelingen under Kriminalforsorgen i Frihed sender indstillingen om den endelige anbringelse jf. sfbl § 78 direkte til Direktoratet for Kriminalforsorgen frem for til Statsfængslet i Jyderup.

- Det bør klargøres hvilken afdeling under Kriminalforsorgen i Frihed, der skal udarbejde indstilling om en varig anbringelse jf. sfbl § 78. Det bør dog forsat være den bopælsmæssige tilknytning der afgør, hvilken afdeling der skal varetage opgaven.

Forsøgsordningens juridiske grundlag

Ifølge Socialministeriets magtanvendelsesbekendtgørelse § 29 stk. 1 nr. 5 kan en anbringelse jf. sfbl § 78, stk. 2 kun finde sted på en sikret institution, når mindst en af følgende betingelser er opfyldt:

- 1) når det er påkrævet for at afværge, at den unge skader sig selv eller andre, og faren herfor ikke på forsvarlig måde har kunnet afværges ved andre mere lempelige forholdsregler
- 2) når det i en indledende iagttagelsesperiode er påkrævet for at tilvejebringe et grundlag for den videre socialpædagogiske behandling
- 3) når det på baggrund af den indledende iagttagelsesperiode, jf. nr. 2, fastslås, at det er påkrævet, at der iværksættes et længerevarende behandlingsforløb på en sikret afdeling.

Disse betingelser vil normalt ikke være opfyldt, når den unge anbringes midlertidigt på Bakkegården jf. sfbl § 78, stk. 2.

Direktoratet for Kriminalforsorgens juridiske kontor har i denne sammenhæng bemærket, at Straffuldbyrdslovens § 78 samt dens forarbejder ikke udelukker en ordning, hvor Direktoratet for Kriminalforsorgen mere ekspeditionsmæssigt træffer en midlertidig afgørelse jf. § 78, stk. 2 om ophold på den sikrede institution, hvor den pågældende har været surrogatanbragt, mens den egentlige sagsbehandling i forbindelse med afgørelse om en varig anbringelse pågår. En permanent ordning gældende for alle sikrede institutioner vil imidlertid kræve ændringer i Kriminalforsorgens administrative regler vedr. anbringelse af dømte efter sfbl § 78.

Uanset om forsøgsordningen indebærer anbringelse på den sikrede institution i videre omfang end tidligere, er det Juridisk kontors opfattelse, at en permanentgørelse samt udvidelse af ordningen bør drøftes med Socialministeriet, idet der vil være tale om, at Kriminalforsorgen træffer en afgørelse om anvendelse af de sikrede institutioner på en måde, som ikke er reguleret i Socialministeriets bekendtgørelse.

Endelig bemærkes det, at såfremt Socialministeriet er indforstået med en permanentgørelse samt udvidelse af ordningen vil Juridisk kontor foreslå, at ændringerne i Kriminalforsorgens regelsæt foretages i et samarbejde mellem hhv. Klientkontoret, Straffuldbyrdsloveskontoret og Juridisk Kontor i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Generelle betragtninger og anbefalinger

Statsfængslet i Jyderup oplyser, at ordningen samlet ikke vurderes at være for ressourcekrævende, eftersom der er tale om et forholdsvist lille antal sager. Dog bemærkes det, at enkelte sager har krævet ganske mange ressourcer, eksempelvis til transport, hvorfor det foreslås, at moderinstitutionerne ved en eventuel fremtidig permanentgørelse og udbredelse kompenseres herfor.

Desuden opfordres der via hørings svarene til, at også domstolene bliver orienteret om ordningen og dens formål om at opnå hurtig fuldbyrdelse for denne gruppe af dømte.

I hørings svarene fremhæves det endeligt, at forsøgsordningen har følgende positive konsekvenser:

- De unges retssikkerhed sikres
- Straffuldbyrdelsen kan iværksættes hurtigt, hvorved de unge undergives reglerne i Straffuldbyrdelsesloven, som har et fremadrettet resocialiserende sigte, modsat retsplejeloven, der først og fremmest skal tilgodese straffeprocessen
- Den sikrede institution får mange flere muligheder for at iværksætte resocialiserende tiltag som eksempelvis uddannelse via de øgede muligheder for at give tilladelse til frigang og udgang.

Alle parter, der er involveret i administrationen af ordningen, anbefaler, at ordningen gøres permanent og udbredes, så den kommer til at omfatte unge på alle sikrede institutioner. Ingen af parterne har fremsat ønske om en alternativ løsningsmodel.

Litteratur

Bekendtgørelse nr. 390 af 17. maj 2001 om behandling af 15-17 årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner.

Bekendtgørelse nr. 318 af 19. april 2006 om løsladelse af dømte, der udstår fængselsstraf (Løsladelsesbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007 om ophold i varetægt (Varetægtsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 793 af 25. juni 2010 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (Udgangsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet (Magtanvendelsesbekendtgørelsen)

Direktoratet for Kriminalforsorgen (2002): Informationsbrev nr. 4 – september 2002, § 78 information

Engbo, Hans Jørgen (2005): Notat om forsøgsordningen vedr. midlertidig § 78-anbringelse af 15-17 årige dømte på Bakkegården, Nykøbing Sjælland

FN's konvention om barnets rettigheder af 20. november 1989, artikel 37 (Børnekonventionen)

Lovbekendtgørelse nr. 1096 af 21. september 2010 om social service (Serviceloven)

Lovbekendtgørelse nr. 1235 af 26. oktober 2010, Straffeloven

Lovbekendtgørelse nr. 1162 af 5. oktober 2010 om fuldbyrdelse af straf m.v. (Straffuldbyrdsloven)

Lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010 om rettens pleje (Retsplejeloven)

**Direktoratet for Kriminalforsorgen
Straffuldbyrdelseskontoret
Evaluerings- og statistikenheden, 2010**

